

významu, „otevřený“ charakter přirozeného jazyka aj.), jednak zpřístupňuje ve fungování jazyka aspekty zcela nové. Výsledný návrh představuje důležitý nástroj pro interpretaci jazykového významu.

Jelikož je model budován tak, aby umožňoval empirickou verifikaci z něj odvozených hypotéz, přináší třetí kapitola ukázkou jeho kvantitativní aplikace: Pomocí dat z jazykových korpusů je empiricky ověřena dílčí odvozená hypotéza (o vlivu sémantických kategorií atributivně užitých adjektiv na jejich vzájemné slovosledné postavení v rámci téže nominální skupiny). Korpusovému vyhledávací je zde přisouzena přiměřená a náležitá role nástroje, s jehož pomocí lze ověřit z modelu odvozenou hypotézu.

Martin Beneš

Andrea Hudáková – Čeština ve vzdělávání dětí s vadou sluchu

HUDÁKOVÁ, Andrea (2008): *Čeština ve vzdělávání dětí s vadou sluchu*.
Disertační práce, FF UK, Praha.

Problematika vyučování druhému (cizímu) jazyku klade, pokud jde o vzdělávání dětí s vadou sluchu, aplikované lingvistice celou řadu otázek, u nás i jinde ve světě. Ve vzdělávání dětí neslyšících (těch, které nedokážou vnímat fonémy mluveného jazyka a nikdy je vnímat nedokázaly) jsou zvláště naléhavé otázky typu: Ztotožňují se vzdělavatelé neslyšících dětí s názorem, že mluvený jazyk neslyšící dítě kvůli své sluchové vadě smyslově nevnímá, a není tak schopno si ho spontánně, přirozenou cestou, osvojit? Chápou, že mluvený (většinový) jazyk tedy nemůže být prvním jazykem neslyšícího dítěte? Dokážou připustit, že jeho prvním jazykem musí být jazyk smyslově (zrakem) přístupný, tj. příslušný znakový jazyk, a že většinový jazyk je až jazykem druhým? A soustřeďuje se pak výuka druhého jazyka rozumně jen na jeho (smyslově vnímatelnou) formu psanou? Pokud ano, jakými způsoby se psaný většinový jazyk vyučuje?

Práce Andrey Hudákové *Čeština ve vzdělávání dětí s vadou sluchu* nahlíží tyto a další otázky zvláště ve vztahu k našemu domácímu kontextu, a to i v perspektivě diachronní; česká situace současná se pak užitečně srovnává se situací jinde. V centru zájmu přitom stojí právě vzdělávání dětí (prelingválně) neslyšících.

Kapitola *Komunikace lidí s vadou sluchu* podává potřebné informace o typech „komunikací“, do nichž lidé s vadou sluchu vstupují, o komunikaci audioorální a vizuálně-motorické. V souvislosti s komunikací audioorální se pak mapují dílčí komunikační činnosti (poslouchání, mluvení, odezírání), v souvislosti s komunikací vizuálně-motorickou se věnuje pozornost českému znakovému jazyku, a také prostředkům sloužícím k vizualizaci mluvené češtiny (fonemické posunky podporující odezírání a artikulaci, pomocné artikulací znaky, prstová abeceda).

Problematika prvního vs. druhého jazyka je shrnuta v kapitole *Čeština: první, nebo druhý jazyk českých dětí s vadou sluchu?* Na stručný přehled teorií osvojování jazyka zde navazují oddíly věnované monolingvistice a monokulturalismu (čeština jako první jazyk) a bilingvistice a bikulturalismu (čeština jako jazyk druhý); zmíněna je i tzv. totální komunikace, která v našem vzdělávacím systému byla a je značně populární.

Nejobsáhlejší částí práce je kapitola *Čeština ve školách pro žáky s vadou sluchu*. V historickém průřezu se v ní mapují metody výuky prvopočátečního čtení (včetně vybraných metod užívaných v zahraničí) a podán je přehled „situace češtiny“ v období 1948–1990 a po roce 1990. V rámci tohoto přehledu se probírají různorodé rámce výuky češtiny ve školách, které se na vzdělávání dětí s vadou sluchu specializují – např. postoje k českému znakovému jazyku, přístupy k mluvené vs. psané češtině, popisují se různé způsoby vyučování češtině, podoba učebních materiálů (zvl. učebnic a pracovních sešitů). Úroveň kompetencí v češtině je pak shrnuta v oddílu věnovaném vzdělávacím výsledkům, kterých je u dětí s vadou sluchu dosaženo – v této souvislosti je zákonitě zdůrazněn zvláště problém funkční gramotnosti neslyšících.

Alena Macurová

Mezinárodní konference konstrukční gramatiky v Praze

Ve dnech 3.–5. září 2010 bude Filozofická fakulta v Praze hostit 6. mezinárodní konferenci konstrukční gramatiky – Sixth International Conference on Construction Grammar (ICCG-6). Jako plenární řečníci se zde představí významní lingvisté z USA, Japonska a Evropy, například Elizabeth Closs Traugott (Stanford University), Toshio Ohori (University of Tokyo) či Luc Steels (Free University of Brussels & Sony CSL Paris), a tři paralelní sekce představí na sedmdesát referátů přednesených badateli z celého světa, jejichž práci spojuje zájem o kognitivně-funkční přístupy k lingvistické analýze. Cílem tematicky široce pojaté série ICCG je přinášet nejnovější výsledky v konstrukčním výzkumu, který zahrnuje syntax, morfologii, sémantiku, gramatikalizační studie, diskurzní analýzu, akvizici, korpusové studie, počítačnické aplikace, typologii aj. Všechny tyto oblasti budou bohatě zastoupeny i na pražském setkání. Bližší informace o konferenci najdete na webových stránkách www.constructiongrammar.org/iccg6.

Mirjam Fried

Corpus Linguistics Conference 2009

Ve dnech 20.–23. července 2009 proběhl pátý ročník konference Corpus Linguistics, pořádané jednou za dva roky ve Velké Británii. Po univerzitách v Lancasteru a Birminghamu převzala letos organizaci univerzita v Liverpoolu. Konference svým zaměřením zastřešuje badání v nejrůznějších oblastech korpusové lingvistiky, věnována je zejména vytváření a užívání různě zaměřených jazykových korpusů. Konference je svým rozsahem jedna z větších, celkově bylo letos předneseno během tří dnů na 230 příspěvků, dále proběhlo 7 kolokvií a 5 workshopů v rámci samostatného dne workshopů, který konferenci předcházal.

Hlavními tématy jsou již tradičně popis metod sbírání korpusových dat, dále nejrůznější frekvenční korpusové studie zejména lexikálního charakteru, problematika automatického i ručního značkování korpusů. Nověji je pozornost upřena na vytváření paralelních, obsahově specializovaných, diachronních či mluvených korpusů, k valenci, syntaktickému značení a k treebankům, k aktuálnímu členění a k problematice diskurzu.

Za Karlovu univerzitu letos na konferenci zaznělo takřka deset příspěvků. Hlavním přispěvatelem byl Ústav Českého národního korpusu, jehož zástupci představili například